

دستورالعمل تشکیل تعاونی‌ها

الف - کلیات

ماده ۱: شرکت‌های تعاونی به لحاظ نوع فعالیت به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف) شرکت تعاونی تولید: شرکتی است که در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی، شیلات، معدن، عمران شهری و روستایی و عشایری و نظایر اینها فعالیت می‌نماید.

ب) شرکت تعاونی توزیع: شرکتی است که در امور مربوط به تهیه و توزیع کالا، مسکن، خدمات و سایر نیازمندی‌های اعضاء فعالیت می‌کند.

تبصره: در شرکت تعاونی، تعدد نوع و موضوع فعالیت با ارائه طرح پیشنهادی مجاز است.

ماده ۲: شرکت‌های تعاونی به لحاظ عضویت به دو دسته تقسیم می‌شوند.

الف) شرکت تعاونی عام: شرکتی است که عضویت در آن برای همه آزاد می‌باشد و مؤسسين یا شرکت باید، برای تأمین قسمتی از سرمایه اولیه و یا افزایش سرمایه شرکت، سهام آن را به عموم عرضه نمایند.

ب) شرکت تعاونی خاص: شرکتی است که عضویت در آن منحصراً برای گروهی خاص از قبیل: کارگران، کارمندان، کشاورزان، دانشجویان، ایثارگران، زنان، مشاغل خاص و نظایر اینها آزاد باشد، بدیهی است تعاونی موظف به پذیرش متقاضیان واجد شرایط بوده و از این نظر محدودیتی برای عضویت وجود ندارد.

تبصره ۱: در تابلوها و سربرگهای تعاونی‌ها ذکر عنوان «تعاونی» ضروری است و باید به طور خوانا قید شود.

تبصره ۲: برای واحدهای صنفی شهرستانها و برای هر واحد کارمندی و کارگری فقط یک شرکت تعاونی در هر موضوع فعالیت تشکیل می‌شود.

تبصره ۳: شرکت‌های تعاونی با بیش از ۵۰۰ عضو و اتحادیه‌هایی که تعداد اعضاء تعاونی‌های عضو آنها مجموعاً بیش از ۲۰۰۰ عضو می‌باشد. «تعاونی بزرگ» محسوب

می‌شود.

ماده ۳: در انواع شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی، تعداد اعضاء در زمان ثبت و دوران فعالیت باید طبق طرح تأسیس و تغییرات بعدی آن بوده و رعایت موارد زیر الزامی است:
الف) حداقل تعداد اعضاء در زمان ثبت و دوران فعالیت شرکت‌های تعاونی نباید از ۷ نفر کمتر شود.

ب) در شرکت‌های تعاونی اشتغال‌زا که به منظور ایجاد اشتغال تولیدی یا خدماتی با استفاده از کمک‌های دولت برای اعضاء تشکیل می‌شوند، تعداد اعضا بایستی حداقل معادل ۵۰٪ مشاغل دائمی طرح تعاونی باشد.

ج) در شرکت‌های تعاونی که بدون استفاده از کمک‌های دولتی یا با هدف سرمایه‌گذاری تشکیل می‌شوند و حداقل ۵۰٪ سرمایه‌گذاری طرح توسط اعضاء تأمین گردد، رعایت بند «ب» الزامی نمی‌باشد.

د) حداکثر تعداد اعضا در تعاونی‌های مسکن (تأمین مسکن ارزان) متناسب با اهمیت (دانش و تجربه) مدیران تعاونی بنا به تشخیص ادارات کل تعاون تعیین می‌گردد.

ه) رعایت تبصره ۲ ماده ۲ دستورالعمل تشکیل تعاونی‌ها در خصوص تعاونی‌های فوق‌الذکر الزامی نمی‌باشد.

تبصره ۱: حداقل تعداد اعضاء در شرکت‌های تعاونی عام ۵۰۰ عضو خواهد بود.

تبصره ۲: حداقل تعداد اعضاء در شرکت‌های تعاونی اشتغال‌زا که به منظور ایجاد اشتغال برای اعضاء تشکیل می‌شوند، معادل فرصت‌های شغلی پیش‌بینی شده در طرح پیشنهادی خواهد بود. ترکیب تخصص و مهارت اعضاء باید بگونه‌ای باشد که اجرای طرح را با استفاده از نیروی کار و مهارت اعضاء میسر نماید.

تبصره ۳: در مورد شرکت‌های تعاونی مصرف کارمندی یا کارگری در صورتی که کارکنان یک دستگاه (کارمندی یا کارگری) کمتر از این تعداد باشد و امکان تشکیل شرکت با مشارکت کارکنان سایر ادارات دولتی و یا کارخانجات با این تعداد فراهم نگردد با رعایت شرایط ذیل می‌توانند اقدام به تشکیل تعاونی مصرف نمایند

الف- تأمین حداقل سرمایه مورد نیاز

تبصره ۴: حداکثر تعداد اعضاء در شرکت‌های تعاونی مسکن ۵۰۰ عضو خواهد بود، که با خروج هر عضو، ورود عضو جدید تا سقف ۵۰۰ نفر بلامانع است.

ماده ۴: تعیین میزان سرمایه و ارزش سهام به عهده هیأت مؤسس تعاونی است و میزان آن در اساسنامه مصوب ذکر خواهد شد. بدیهی است هر تعاونی وقتی تشکیل و ثبت می‌شود که حداقل یک سوم سرمایه آن تأدیه و چنانچه بصورت نقدی و جنسی باشد تقدیم و تسلیم شده

باشد.

تبصره ۱: در شرکت‌های تعاونی سرمایه‌گذاری حداقل میزان سرمایه ۱۰۰۰ میلیارد ریال تعیین می‌گردد.

تبصره ۲: اعضای تعاونی مکلفند مبلغ تعهد شده سهم خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه که نباید از دو سال بیشتر باشد تأدیه نمایند.

ماده ۵: تعداد سهم اعضاء در شرکت‌های تعاونی مساوی است مگر مجمع عمومی عادی تعاونی تصویب نماید که برخی از اعضاء سهم بیشتری تأدیه نمایند، در این صورت حداکثر میزان سهم هر عضو ۳۰ درصد کل سهام تعیین می‌گردد.

ماده ۶: اتحادیه تعاونی با عضویت شرکت‌ها و تعاونی‌های داوطلب و با حداقل ۷ عضو که دارای موضوع فعالیت واحد باشند در سطح شهرستان یا استان تشکیل می‌شود.

تبصره ۱: شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های استانی می‌توانند نسبت به تشکیل اتحادیه مرکزی اقدام نمایند.

تبصره ۲: هر شرکت تعاونی می‌تواند فقط عضو یک اتحادیه شهرستانی، استانی و یا مرکزی باشد. در هر حال عضویت در بیش از یک اتحادیه، برای شرکت تعاونی با تعدد نوع و موضوع فعالیت بلامانع است.

تبصره ۳: تشکیل اتحادیه مرکزی با مجوز وزارت تعاون خواهد بود.

تبصره ۴: اعضای هیأت مدیره اتحادیه از نمایندگان تعاونی‌های عضو و به عنوان شخص حقیقی و اعضای هیأت بازرسی اتحادیه از نمایندگان تعاونی‌های عضو و یا سایرین تعیین می‌شوند.

تبصره ۵: حداقل تعداد اعضای اتحادیه‌های سراسری در زمان ثبت و دوران فعالیت ۱۵ عضو تعیین می‌گردد. اعضای اتحادیه‌های سراسری، اتحادیه‌های استانی می‌باشند. در شرایط خاص که تشکیل اتحادیه‌های سراسری ضروری است و تعداد اعضا به حد نصاب نمی‌رسد، تشکیل اتحادیه با مجوز وزیر تعاون و رعایت حداقل قانونی بلامانع است.

ب- مراحل تشکیل تعاونی‌ها:

ماده ۷- برای تشکیل تعاونی، هیأت مؤسس متشکل از متقاضیان حائز شرایط قانونی، نسبت به تهیه طرح پیشنهادی و تنظیم اساسنامه منطبق بر قانون بخش تعاونی، دعوت به عضویت افراد واجد شرایط و تشکیل اولین مجمع عمومی عادی جهت تصویب اساسنامه و تعیین هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان و سایر وظائف مجمع عمومی عادی اقدام می‌نماید.

تبصره: مؤسسین تعاونی باید با قوانین و مقررات تعاونی‌ها آشنایی داشته باشند و در

صورت نیاز در کلاسهای آموزشی یکروزه که اداره کل تعاون استان تعیین می‌کند و زمان تشکیل آن حداکثر یک هفته از تاریخ تسلیم تقاضا خواهد بود شرکت نمایند.

ماده ۸- هیأت مؤسس در طرح پیشنهادی، ضرورت تأسیس تعاونی و ارائه دلایل توجیهی مبتنی بر تناسب هدفهای تشکیل تعاونی با هدفها و برنامه‌های مصوب جمهوری اسلامی ایران با ذکر میزان سرمایه ثابت و در گردش موردنیاز طرح، تعداد و مشخصات داوطلبان، قید میزان سهم لازم التأدیه هر عضو، سوابق و مهارت‌های آنان در رشته فعالیت موردنظر را ذکر نموده و با معرفی نماینده تام‌الاختیار (طبق فرم شماره ۱) به اداره کل/ اداره تعاون ارائه می‌نماید.

تبصره ۱: مدارکی که هیأت مؤسس بایستی ارائه نماید.

الف) تصویر شناسنامه و مدارک تحصیلی

ب) گواهی پایان خدمت نظام وظیفه عمومی یا معافیت

ج) گواهی عدم سوء پیشینه

تبصره ۲: کارکنان رسمی و پیمانی دولت با ارائه گواهی یا حکم کارگزینی از بندهای ب و ج

معافند.

ماده ۹- اداره کل/ اداره تعاون پس از وصول تقاضای تشکیل تعاونی و بررسی طرح پیشنهادی در مدت ۵ روز، نظر خود را به هیأت مؤسس اعلام و در صورت موافقت (طبق فرم شماره ۲) نمونه اساسنامه و فرم‌های موردنیاز را در اختیار نماینده هیأت مؤسس قرار خواهد داد.

ماده ۱۰- هیأت مؤسس پس از اخذ موافقتنامه تشکیل باید اقدامات زیر را انجام دهد.

الف- دریافت مجوز فعالیت در موضوع طرح پیشنهادی از مراجع ذیربط (در صورت نیاز به مجوز فعالیت) به نام اعضای هیأت مؤسس تعاونی در شرف تأسیس

ب- تدوین اساسنامه پیشنهادی

ج- افتتاح حساب به نام (تعاونی در شرف تأسیس) در صندوق تعاون و یا حسابی که توسط صندوق تعاون در یکی از بانکها تعیین می‌گردد.

د- دعوت از افراد واجد شرایط عضویت، ضمن اعلام خلاصه‌ای از کلیات طرح و اساسنامه پیشنهادی، شرایط عضویت، مهلت پذیرش تقاضای عضویت، شماره و مشخصات حساب افتتاح شده و مبلغ لازم التأدیه هر یک از اعضاء و ذکر نحوه صدور آگهی‌های بعدی تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی.

ه- بررسی شرایط داوطلبان و پذیرش واجدین شرایط عضویت، دریافت گواهی واریز وجه لازم التأدیه سهام آنها و صدور برگه اجازه ورود به جلسه اولین مجمع عمومی عادی.

و- ارزیابی آورده‌های غیرنقدی داوطلبان عضویت توسط کارشناس رسمی دادگستری که

متناسب و مورد نیاز طرح باشد.

ز- انتشار آگهی دعوت اولین مجمع عمومی عادی (طبق فرم شماره ۳) با رعایت فاصله زمانی حداقل ۲۰ روز و حداکثر ۴۰ روز از تاریخ انتشار آگهی دعوت با تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی.

تبصره: در سایر مجامع عمومی که برگزاری انتخابات در دستور جلسه نباشد، فاصله زمانی تاریخ دعوت تا تشکیل مجمع عمومی، حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۲۰ روز خواهد بود.

ح- ثبت نام نامزدهای تصدی سمت‌های هیأت مدیره و بازرسی.

ط- ارسال یک نسخه از آگهی دعوت به منظور درخواست از اداره کل/اداره تعاون جهت معرفی ناظر در اولین جلسه مجمع عمومی عادی.

ی- سایر اقدامات مربوط به برگزاری مجمع عمومی عادی (طبق فرم شماره ۴) تا انتخاب هیأت رئیسه مجمع (رئیس، منشی و دو ناظر) از قبیل اخذ برگه ورود به جلسه مجمع از داوطلبان و تکمیل فهرست اسامی حاضرین همراه با امضای آنان که باید تحویل هیأت رئیسه شود. ضمناً در شرکت‌های تعاونی بزرگ، اعضای هیأت رئیسه مرکب از ۷ نفر (رئیس، نایب رئیس، منشی و چهار ناظر) خواهد بود.

ماده ۱۱- در مورد شرکت‌های تعاونی عام مجوز صدور موافقتنامه تشکیل و آگهی پذیرش عضو و فروش سهام با تأیید وزارت تعاون (طبق فرم‌های شماره ۱۰ و ۱۱) خواهد بود.

ماده ۱۲- داوطلبان عضویت در هیأت مدیره یا بازرسی تعاونی‌ها علاوه بر شرایط قانونی عضویت در تعاونی باید مدارک مورد نیاز را (براساس دستورالعمل انجمن نظارت بر انتخابات تعاونی‌ها) حداکثر یک هفته از تاریخ انتشار آگهی یا صدور دعوتنامه تشکیل اولین مجمع عمومی عادی بمنظور بررسی شرایط احراز به هیأت مؤسس تحویل نمایند.

ماده ۱۳- کارکنان دولت نمی‌توانند تصدی هیأت مدیره و مدیرعاملی شرکت‌های تعاونی را بپذیرند مگر در تعاونی‌های کارکنان ادارات و سازمان‌های دولتی که در آن شاغل باشند. کارکنان بازنشسته مشمول این بند نمی‌شوند.

ماده ۱۴- هیأت مؤسس هنگام تشکیل اولین مجمع عمومی عادی، برگه ورود به جلسه را از داوطلبان عضویت اخذ نموده و اسامی حاضرین را (طبق فرم شماره ۵) با امضای آنان تکمیل و پس از انتخاب هیأت رئیسه مجمع برای اعمال کنترل در اختیار آنان قرار می‌دهد.

تبصره: در صورت عدم امکان حضور هر یک از اعضاء، عضو می‌تواند وکیل یا نماینده تام‌الاختیار خود را کتباً برای حضور در مجمع به هیأت مؤسس معرفی نماید. در هر حال هر عضو حداکثر تا ۳ رأی با وکالت و غیر عضو یک رأی با وکالت می‌تواند داشته باشد.

ماده ۱۵- با تصویب اساسنامه در اولین مجمع عمومی عادی، ذیل صفحات آن به امضای

رئیس و منشی و صفحه آخر اساسنامه به امضای هیأت رئیسه می‌رسد. بدیهی است تصویب اساسنامه تعاونی با حداقل دو سوم اعضای حاضر اولین مجمع عمومی عادی خواهد بود.

تبصره: اعضای که با مصوبه اولین جلسه مجمع عمومی عادی در مورد اساسنامه موافقت نداشته باشند، می‌توانند تقاضای عضویت خود را پس بگیرند. در این صورت هیأت مدیره بلافاصله پس از ثبت تعاونی مکلف به بازپرداخت وجه واریزی سهام آنان خواهد بود.

ماده ۱۶- پس از انتخاب هیأت مدیره، وظایف هیأت مؤسس به پایان رسیده و هیأت رئیسه مجمع ضمن تنظیم صورتجلسه، کلیه مدارک مربوط به برگزاری مجمع را که به امضای آنان رسیده است به هیأت مدیره تحویل می‌دهند.

ماده ۱۷- هیأت مدیره در اولین جلسه خود (طبق فرم شماره ۶) رئیس، نایب رئیس، منشی، مدیرعامل و صاحبان امضای مجاز را انتخاب و به یکی از اعضای هیأت مدیره یا مدیرعامل با حق توکیل به غیر وکالت می‌دهد تا تشریفات قانونی ثبت تعاونی را انجام دهد.

تبصره ۱: مدیرعامل باید حائز شرایط ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی باشد و مدارک موضوع ماده ۱۲ این دستورالعمل را تحویل هیأت مدیره نماید.

تبصره ۲: در صورتی که هر یک از اعضاء نسبت به مراحل تشکیل تعاونی معترض باشد، ظرف مدت ۲ روز باید مراتب را کتباً به اداره کل / اداره تعاون اعلام نماید. اداره کل / اداره تعاون موظف است طبق قوانین و مقررات مربوطه ظرف ۳ روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید.

ماده ۱۸- اعضای هیأت مدیره، بازرس یا بازرسان و مدیرعامل قبل از ثبت تعاونی موظف به طی دوره‌های آموزشی مربوطه خواهند بود.

ماده ۱۹- هیأت مدیره باید جهت تکمیل پرونده، فهرست اسامی و مشخصات کامل اعضاء و نیز اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و بازرس یا بازرسان را (طبق فرم شماره ۷) تنظیم و به اداره کل / اداره تعاون تحویل نماید.

ماده ۲۰- مدارک لازم ظرف مدت ۵ روز از طریق اداره کل / اداره تعاون (طبق فرم شماره ۸) به اداره ثبت شرکت‌ها ارسال می‌شود. اداره کل / اداره تعاون پس از انجام اقدامات اداره ثبت شرکت‌ها و صدور آگهی تأسیس، نسبت به صدور پروانه تأسیس تعاونی (طبق فرم شماره ۹) اقدام خواهد نمود. در هر حال نظارت، حسابرسی و رسیدگی به شکایات و سایر اقدامات پس از تشکیل تعاونی به عهده اداره کل / اداره تعاون خواهد بود.